

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ФАРҶОНА ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995 йилдан нашр этилади
Йилда 6 марта чиқади

— 2-2021 —

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

Муассис: Фарғона давлат университети.
«FarDU. ILMİY XABARLAR – НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК. ФерГУ» журналі бир йилда олти марта чоп этилади.

Журнал филология, кимё ҳамда тарих фанлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссиясининг докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Журналдан мақола кўчириб босилганда, манба кўрсатилиши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 2 сентябрда 1109 рақами билан рўйхатга олинган.

Муқова дизайни ва оригинал макет ФарДУ таҳририят-нашриёт бўлимида тайёрланди.

Таҳририят ҳайъати

Бош муҳаррир
Масъул муҳаррир

МАКСУДОВ Р.Х.
ЎРИНОВ А.А.

ФАРМОҢОВ Ш. (Ўзбекистон)
БЕЗГУЛОВА О.С. (Россия)
РАШИДОВА С. (Ўзбекистон)
ВАЛИ САВАШ ЙЕЛЕК. (Туркия)
ЗАЙНОБИДДИНОВ С. (Ўзбекистон)

JEHAN SHANZADAN NAYYAR. (Япония)
LEEDONG WOOK. (Жанубий Корея)
АЪЗАМОВ А. (Ўзбекистон)
КЛАУС ХАЙНСГЕН. (Германия)
БАХОДИРХОҢОВ К. (Ўзбекистон)

ҒУЛОМОВ С.С. (Ўзбекистон)
БЕРДЫШЕВ А.С. (Қозоғистон)
КАРИМОВ Н.Ф. (Ўзбекистон)
ЧЕСТМИР ШТУКА. (Словакия)
ТОЖИБОВ К. (Ўзбекистон)

Таҳририят кенгаши

ҚОРАБОЕВ М. (Ўзбекистон)
ОТАЖОНОВ С. (Ўзбекистон)
ЎРИНОВ А.Қ. (Ўзбекистон)
РАСУЛОВ Р. (Ўзбекистон)
ОНАРҚУЛОВ К. (Ўзбекистон)
ГАЗИЕВ Қ. (Ўзбекистон)
ЮЛДАШЕВ Г. (Ўзбекистон)
ХОМИДОВ Ғ. (Ўзбекистон)
АСҚАРОВ И. (Ўзбекистон)
ИБРАГИМОВ А. (Ўзбекистон)
ИСАҒАЛИЕВ М. (Ўзбекистон)
ҚЎЗИЕВ Р. (Ўзбекистон)
ХИКМАТОВ Ф. (Ўзбекистон)
АХМАДАЛИЕВ Ю. (Ўзбекистон)
СОЛИЖОНОВ Й. (Ўзбекистон)
МАМАЖОНОВ А. (Ўзбекистон)

ИСОҚОВ Э. (Ўзбекистон)
ИСКАҢДАРОВА Ш. (Ўзбекистон)
МЎМИНОВ С. (Ўзбекистон)
ЖЎРАЕВ Х. (Ўзбекистон)
КАСИМОВ А. (Ўзбекистон)
САБИРДИНОВ А. (Ўзбекистон)
ХОШИМОВА Н. (Ўзбекистон)
ҒОФУРОВ А. (Ўзбекистон)
АДҲАМОВ М. (Ўзбекистон)
ХОНКЕЛДИЕВ Ш. (Ўзбекистон)
ЭГАМБЕРДИЕВА Т. (Ўзбекистон)
ИСОМИДДИНОВ М. (Ўзбекистон)
УСМОҢОВ Б. (Ўзбекистон)
АШИРОВ А. (Ўзбекистон)
МАМАТОВ М. (Ўзбекистон)
ХАКИМОВ Н. (Ўзбекистон)
БАРАТОВ М. (Ўзбекистон)

Муҳаррир: Ташматова Т.
Жўрабоева Г.

Мусахҳиҳлар: Шералиева Ж.
Мамаджонова М.

Таҳририят манзили:

150100, Фарғона шаҳри, Мураббийлар кўчаси, 19-уй.
Тел.: (0373) 244-44-57. Мобил тел.: (+99891) 670-74-80
Сайт: www.fdu.uz

Босишга рухсат этилди: 02.07.2021

Қоғоз бичими: 60×84 1/8

Босма табағи:

Офсет босма: Офсет қоғози.

Адади: 50 нусха

Буюртма № 49

ФарДУ нусха кўпайтириш бўлимида чоп этилди.

Манзил: 150100, Фарғона ш., Мураббийлар кўчаси, 19-уй.

**Фарғона,
2021.**

М.Умурзақова	
Туркистонда ягона қишлоқ хўжалиги солиғининг жорий этилиши: муаммолар ва ечим	167
Ҳ.Жўраев, Х.Мадазимов	
Образли ибтидоий тасаввурлардаги муштарак жиҳатлар	170
М.Юсупова	
Ўзбек шеърлятида Навоий образи	172
Ю.Каримова	
“Лисонут-тайр” достонида фольклор аънаналари	175
М.Омонова	
Эркин Самандарнинг “Тангри кудуғи” тарихий романида аънавий мотив ва тимсолларнинг ўрни	179
Ҳ.Раҳматжонова	
Сатирада ижтимоий руҳ ифодаси	182
Ш.Каримова	
Девин Девис – шарқ адабиёти тадқиқотчиси	184
С.Олимжонов	
Роман поэтикаси ҳақида баъзи қарашлар (Улуғбек Ҳамдам ва Эрих Мария Ремарк романлари мисолида)	187
Д.Юлдашева	
Болалар шеърлий матнларида мазмуний перцепциянинг ифодаланиши	191
Н.Умарова	
Навоий қўллаган рўмол тушунчали сўзлар этимони	194
И.Ҳабибжонов	
Форс-тожик тилидан ўзлаштирилган солиқ-божхона терминлари	197
А.Зинатуллина	
Ўзбек ва француз тилларидаги мураккаб гаплар ва уларнинг хусусиятлари	200
Н.Сабирова	
Социоллингвистик тадқиқотлар ва уларнинг ривожланиш босқичлари	203
Д.Газиёва, М.Қўшматова	
Иборашунослик нуқтаи назаридан маданиятлараро ўзаро тушуниш хусусида	208
И.Деҳқонов	
Француз, ўзбек ва рус тилларида содда нутқнинг қиёсий таҳлили: таржимада лексик эквивалент топиш муаммоси	212
Д.Махаметова	
Хорижий тилни ўргатишда инновацион технологиялар	215
Х.Марипова	
Немис тилида фразеологик бирликларнинг миллий-маданий хусусиятлари ва уларнинг синонимларини ўзбек тилида берилиши	219
Г.Сайдалиева	
Тилшуносликда абсолют синонимларнинг ўрни	222
С.Юлдашев	
Замонавий таълим тизими ва унинг омиллари	226
Ж.Оришев	
Таълим жараёнида лойиҳали таълим усулидан фойдаланиш афзалликлари	228
Ш.Арипов	
Ўғил болаларни оилавий муносабатларга тайёрлашда мактаб, маҳалла ва оналар ҳамкорлиги	232
Н.Хошимова	
Гендер тили тадқиқида фалсафий қарашлар	236
А.Мухиддинов	
Тилнинг семантик майдонини когнитив тилшунослик доирасида талқин этилиши	239
ФАНИМИЗ ФИДОЙИЛАРИ	
ИЛМГА БАХШИДА УМР	243

УДК: 413.141+415.412

ТИЛШУНОСЛИҚДА АБСОЛЮТ СИНОНИМЛАРНИНГ ЎРНИ
МЕСТО АБСОЛЮТНЫХ СИНОНИМОВ В ЛИНГВИСТИКЕ
THE PLACE OF ABSOLUTE SYNONYMS IN LINGUISTICS

Сайдалиева Гавхархон Авазовна¹

¹Сайдалиева Гавхархон Авазовна

– Мухаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети, Чет тиллар кафедраси ассистенти.

Аннотация

Абсолют синонимларнинг таркиб топиши анча қийинлиги учун ҳам улар деярли икки сўздан иборат бўлади. Бунда диалектал термин, яъни профессионализм адабий тилдаги термин билан айни бир маънога эга ҳолатга келади, абсолют синоним таркиб топади.

Аннотация

Абсолютные синонимы часто состоят из двух слов, потому что их сложно составить. Диалектный термин, то есть профессионализм, является синонимом термина в литературном языке с абсолютным синонимом.

Annotation

Absolute synonyms are often two words because they are difficult to compose. The dialectal term, that is, professionalism, is synonymous with the term in literary language, with an absolute synonym.

Таянч сўз ва иборалар: синоним, абсолют, дублет, семантик, лингвистика, стилистик.

Ключевые слова и выражения: synonym, absolute, doublet, semantic, linguistics, stylistic.

Keywords and expressions: синоним, абсолют, дублет, семантический, лингвистика.

Ҳаётимизда, кундалик турмушимизда, илм фанда, санъатда учрайдиган шундай ҳодисалар борки, улар ҳақида кўпчилик ўйламасдан юзаки фикр юритади. Биз ўз тилимизда ҳам кўп нарса биламиз, деб ўйлаймиз. Биз ўзаро сўзлар орқали эркин мулоқот қиламиз-у, лекин баъзида бир-биримизни тушунишимиз қийин бўлади. Биз томонимиздан тадқиқ қилинаётган синонимлар нима? Уларни қандай тушуниш керак?

Синонимларнинг мавжудлиги, синоним сўзлар орасидаги алоқалар қадимдан семасиология муаммоларини ишлаб чиқувчи тилшуносларнинг эътиборини тортиб келган. У антоним ва полисемия ҳодисаси билан яқиндан боғланган бўлиб, лексикографлар, адабиётшунослар ва тиллар ўқитиш услубияти учун ҳам жуда муҳим. Синонимларнинг турли томонларини очишга қаратилган кўплаб тадқиқотларнинг борлигига қарамаздан, ҳалигача синонимларни аниқлашга, уларни ўрганиш усуллари, синонимларни ажратиш ва тасниф қилиш, синонимларнинг қаторлари чегарасини топишга бағишланган тадқиқотларда муҳим бир тўхтамга келингани йўқ.

Синонимларни аниқлашга келсак, олимлар бу борада ягона фикрга келишмаган: баъзи бир тадқиқотчилар сўзнинг бирлик маъносидан келиб чиқишади, бошқалар – мазмунни ва сўзни предметли мантиқий бир-бирининг ўрнини босишидан, учинчилари эса сўзларнинг ўзлаштирилиш модели ва бирлигидан келиб чиқишади. Синонимик алоқаларнинг мавжудлиги эса сўзнинг мазмун тузилиши ва маъноси билан боғлиқ.

Одатда синонимларнинг қуйидаги турлари мавжуд: 1) абсолют синонимлар; 2) фразеологик синонимлар; 3) идеографик синонимлар; 4) стилистик синонимлар.

Абсолют синонимлар сўзларнинг, яъни бирдан ортиқ сўзнинг маъно муносабати айнан бир хилликка асосланган синонимлар тилшуносликда абсолют синонимлар, деб аталади. Уларни айрим тилшунослар дублет, деб атайдилар. Баъзи ишларда эса маънолари айни бир хил синонимлар мавжудлигини айтиш билан чекланилган: у абсолют синоним деб ҳам, дублет деб ҳам аталмаган. Аслини олганда, абсолют синоним ва дублет терминлари бир хил маънога эга. Бу терминлар остида ифодаланган

синонимлар бирдан ортиқ сўзнинг семантик таркиби айтилиши билдиради. Масалан, ўзбек адабий тилида *чега ва қадоқ* сўзлари бўлиб, улар ўзаро абсолют синонимлар ҳисобланади. Чунки бу сўзларнинг ҳар иккисидан ҳам иккитадан лексик маъно бор: 1) синиқ чиннининг темир пластинкача ёрдами билан бирлаштирилган ўрни; 2) синиқ чиннини ямайдиган темир пластинкача. Бу икки лексик маъно *чега* сўзининг ҳам, *қадоқ* сўзининг ҳам семантик таркибини ташкил қилади. Бу икки сўзнинг семантик таркибида бундан бошқа семантика йўқ. Яъни уларнинг семантик таркиби бир хил, ўзаро тенгдир. Улар абсолют синонимлар ҳисобланади. Мисолларга эътибор беринг: *чегасидан синмоқ / қадоғидан синмоқ* ва *чегаси тушиб кетмоқ / қадоғи тушиб кетмоқ*. Бу сўзлар грамматик категорияси, яъни туркуми жиҳатидан ҳам бир хил.

Ҳамма тилшунослар тилда абсолют синонимлар борлигини бирдай қайд этишмайди. Рус семасиологи Д.Н Шмелев ҳатто “...тилда абсолют синонимлар бўлмайди”, деган фикрни айтишгача боради. Лекин, албатта, савол пайдо бўлади, шундаймикан?! Ўзбек тилида *лингвист / тилшунос, қарсак / чапак, шоти / нарвон, синчалак / читтак, ўқитувчи / муаллим, аскар / солдат, сивизга / най* каби сўз жуфтликлари борки, улар маъно жиҳатидан бир-биридан мутлақо фарқ қилмайди. Улар айтилиши билан бир хил лексик маънога эга синонимлардир. Бу тил фактлари ўз-ўзидан Д.Н.Шмелев фикрига тескари хизмат қилади. Д.Н Шмелев ўз фикрини рус тили нуқтаи назаридан билдирган, муаллифингиз келтирган мисоллар эса ўзбекча, деб эътироз билдириш мумкин. 1954 йил Булаховский *битва / сражение* (жанг маъносида), *языкознание / языковедение* (тилшунослик маъносида), *красть / воровать* (ўғирламоқ маъносида), *самолёт / аэроплан* сўз жуфтликларини ўзаро абсолют синонимлар, деб кўрсатган эди. Д.Н Шмелев буларга нисбатан муносабат билдирмаган.

Д.Н. Шмелев абсолют синоним бўлмаслигини фақат рус тили нуқтаи назаридан эмас, умуман тиллар нуқтаи назаридан айтган. Маълумки, у ўзбек тилида ҳам бор. Бу ҳолат инглиз тилида ҳам кузатилади. Масалан, *to moan / to groan*

(инграмоқ маъносида), *homeland / motherland* (она ватан -маъносида), *city/town* (шаҳар маъносида). Бу каби синонимлар немис тилида ҳам кузатилади. Масалан, Й.Фолмерт тилшуносликка кириш учун бағишланган китобида *Bildschirm / Monitor* (монитор маъносида), *Sonnabend / Samstag* (шанба маъносида), *Orange / Apfelsine* (апельсин маъносида) сўз жуфтликларини абсолют синонимлар учун мисол тариқасида келтиради.

Юқорида келтирилган мисоллар ҳақиқатан ҳам абсолют синоним ҳисобланади. Чунки улар, асосан, термин эканлиги билан ҳарактерланади. Терминлар сўзда ифодаланган бўлса ҳам, уларнинг лексик маъносида бирор нутқ услубига хосланиш, эмоционал – экспрессив бўёқни кўрсатиш кузатилмайди. Улар маъноси сигнификатга нисбатан фарқланмас экан, абсолют синоним бўлиши табиийдир.

Абсолют синонимларга араб тили жуда бой. Манбаларда кўрсатилишича, араб тилидаги кўпгина синонимлар абсолют синонимлар эканлиги билан ҳарактерланади. Араб тили мутахассиси В.М.Белкин ҳатто: “...ёзма нутқда турли услубга оид синонимлар ...абсолют синонимлардир” – деган фикрни айтади. Бунинг учун *давъ – нур* (ёруғлик маъносида), *хабар / набаъ* (хабар маъносида), *ъунқ / рақабаҳ* (бўйин маъносида) *сиър / саман* (баҳо маъносида), *ҳатоъ / даваҳ* (хато маъносида), *тоқаҳ / боқаҳ* (даста маъносида), *қориб / завроқ* (қайиқ маъносида) сўз жуфтликларини абсолют синонимлар деб кўрсатади. Араб тилидаги абсолют синонимларнинг бундай кўплигини тил лексикаси билан боғлайди ва айтади: “... араб адабий тилида кўп сўзлар ... семантикаси нейтрал бўлади”.

Сўзларнинг нейтрал лексикага эга бўлиши эса ундаги синонимларнинг абсолютлиги учун асосий сабабдир. Бу ҳам Д.Н. Шмелев фикрига тескари хизмат қилади.

Бу масалада А.П. Ҳожиёв ўз фикрини ҳар томонлама ўйлаб, анча эҳтиётлик билан билдиради. У: “Агар ҳеч қандай фарқли белги бўлмаса, бундай синонимлик (абсолют синоним) ўткинчи ҳолат...” дейди. Унингча, абсолют синоним таркибидаги бир сўз ё архаиклашади, ё шеригига нисбатан семантикасини бир жиҳати билан фарқлайди. Фактларга мурожаат қиладиган

бўлсак, рус тилида шу вақтгача *аэроплан ва самолёт* сўз жуфтлиги абсолют синоним, деб келинади. Аммо сўнги вақтларда *самолёт* сўзи умумхалқ нутқида кенг қўлланса, *аэроплан* сўзи китобий лексикага хослиги сезилмоқда. Бу сўзлардаги тараққиётни ўзбек тили нуқтаи назаридан ҳам айтиш мумкин. Ўзбек тилида тилшунос ва лингвист сўзлари абсолют синоним деб кўрсатиб келинади. Лекин ҳозир *тилшунос* сўзи умумсўзлашув тилида қўлланса, *лингвист* сўзи деярли китобий лексикага хосланиб бўлди. Инглиз тили ҳам синонимларга бой, чунки улар кўп тиллардан ўзлаштирилган. Лекин абсолют синонимлар санокли бўлиб, улар луғатларда ҳам кам учрайди. Масалан, *spirants/fricatives, noun and substantive, flexion and inflection, screenwriter-scriptwriter-scripter-scenarist-сценарийчи; airman-flyer-flying man-учувчи* каби.

Абсолют синонимлар деярли тилларда санокли миқдорда учрайди. Унинг ҳам айримлари юқоридагича абсолютлигини йўқотаётган бўлса, бу, А.П.Ҳожиёв ўз қараши билан ниҳоятда ҳақ эканлигини кўрсатади. Яна қизиғи шундаки, В.М.Белкин араб тилидаги синонимлар абсолют синонимлар бўлади, дегани ҳолда, бошқа бир ўринда *димоғ / муҳх* (мия маъносида), *қуббаҳ / ўқаҳ* (ёқа маъносида), *мишраъ / далфаҳ* (тавақа маъносида), *табақаҳ / тобиқ* (қават маъносида), *сутраҳ / ўакитаҳ* (пиджак маъносида) каби бир қатор сўз жуфтликларини келтириб, улар ўз жуфтлигида семантик айнан маънода эканлигини айтади ва уларнинг биринчиси умумсўзлашувга хослиги, иккинчиси китобий тилга мансублашганлигини кўрсатади. Бу араб тилидаги абсолют синонимлар ҳам тил учун ўткинчи эканлигини яққол қилиб қўяди. Яна араб тилида *ъишқ ва муҳаббат* каби семантик тенг бўлган сўз жуфтлиги борки, уларнинг биринчиси икки ёр ўртасида, иккинчиси ёр, туғишганлар ва яқинлар ўртасидаги бир-бирига қўйган кўнгилни ифодалаш билан ўзаро фарқланади, яъни ифода ҳажмига кўра тафовут қилади. Бу ҳам араб тилидаги абсолют синонимлар бошқа тиллардаги каби ўткинчи эканлигини кўрсатади. Эҳтимол, улар араб тилида тил характериға кўра узоқроқ яшар.

Кўрдикки, абсолют синонимлар деярли тилларда турлича миқдорда бор, лекин у жуда кам учрайди. Шу билан бирга нисбатан кам яшайди.

Абсолют синонимлар манбаи, асосан, ўзбек тилида барча тиллардаги каби терминларда учрайди. Юқорида қайд этилганидек, терминларнинг лексик маъноси фақат бир тушунчани ифода этади. Масалан, Самарқанд вилояти соҳавий лексикасида *жулқирс / жулбирс*, китобатчилик лексикасида *типография / босмаҳона*, қорамолчилик лексикасида *ошловчи / тузловчи, сақмончи / тўлчи, чўлламоқ / чанқамоқ* каби абсолют синонимлар жуфтлиги мавжуд. Лекин улар ҳар бир терминологик тармоқда жуда кам.

Айрим терминологик луғатларда синонимлар учрамаслиги ҳам мумкин. Масалан, физика фани соҳасидаги терминологияда абсолют синонимлар деярли йўқ. Бу ҳам табиий. Аслини олганда, терминология учун умуман синонимия ортиқча юқдир.

Абсолют синонимларнинг таркиб топиши анча қийинлиги учун ҳам улар деярли икки сўздан иборат бўлади. Терминларга оид абсолют синонимларнинг таркиб топишида диалектикал терминларнинг адабий тилга кириб келиши аҳамият касб этади. Бунда диалектал термин, яъни профессионализм адабий тилдаги термин билан айнаи бир маънога эга ҳолатга келади, абсолют синоним таркиб топади. Ўзбек адабий тилининг уй - рўзғор лексикасида *нарвон* термини бор. Унинг ёнига *шоти* профессионализи ўзлаштирилди. Натижада *нарвон ва шоти* терминлари ҳисобига абсолют синоним таркиб топди. Ўғиз диалектида ҳам шу маънога эга *занги* профессионализи бор. Лекин у адабий тилдаги *нарвон* термини билан абсолют синоним бўла олмайди. Чунки, у адабий тилнинг мулки эмас. Абсолют синоним бўлиш учун унинг таркибидаги компонентлар ҳаммаси ё бир шевага мансуб бўлиши шарт. Шу нуқтаи назардан Қарши шевасига мансуб *чўт* сўзи адабий тилдаги *теша* термини билан абсолют синонимлик қилмайди. Шу нуқтаи назардан ёндашилса, “патли гилам маъносини” берувчи ургут шевасига хос *жулқирс*, Жўш шевасига мансуб *қолин*, Қора работ шевасига хос *тасирловуқ* профессионализмлари ўзаро абсолют синоним бўлмайди. Чунки улар ўз шевасигагина хос. Бирор шевада улар бирга қўлланмайди. Худди шу масалада чет тилидан сўз ўзлаштириш орқали ўз нуқтаи назаримизни билдиришга тўғри келади. Ҳар

ҳолда ўзлашма термин билан ўз лексикага оид термин ўртасида абсолют синоним таркиб топиши мумкин. Масалан, араб тилидан ўзбек тилига *муаллим* сўзининг ўзлаштирилиши унинг шу тилда бор *ўқитувчи* сўзи билан абсолют синоним таркиб топиши учун сабаб бўлган. Лекин ўзбек тилидаги *қуёш* сўзи араб тилидаги *шамс*, рус тилидаги *солнце*, инглиз тилидаги

sun сўзи билан абсолют синоним ҳам, умуман синоним ҳам эмас. Чунки улар бир сўзнинг турли тиллардаги вариантларидир. Кўрдикки, абсолют синонимлар кўпроқ терминологияда кузатилиб, санокли микдорга эга. Улар жуфт сўздан иборат бўлади; адабий тилда ўз сўзи билан диалектал ва ўзлашма сўзлар ҳисобига юзага келади.

Адабиётлар:

1. Булаховский Л.А. Введение в языкознание. – М: Учнедгизю. 1954.
2. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка. – М.: Изд. ЛИЯ. 1959.
3. Фомина М.И. Современный русский язык. Лексикология. Изд. 2ое. Испр., допол. – М.: ВШ. 1983.
4. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М., 1966.
5. Шмелев Д.Н. Очерки по семасиологии русского языка. – М.: Просвещение, 1964.
6. Блумфильд Л.Язык. – М.: Прогресс, 1968.
7. Белкин Б.М. Арабская лексикология. – М.: Изд.МУ. 1975.
8. Фомина М. И. Современный русский язык. Лексикология. Изд.2ое. – М.: ВШ. 1983.
9. Абдиев М.Б Соҳавий лексиканинг систем таҳлили. Филол. фан. докт. дисс. автореф. – Т., 2005.

(Тақризчи: С.Мўминов – филология фанлари доктори, профессор).